

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG4840054

ชื่อโครงการ : ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่ลุ่มน้ำปากพนัง :
การจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำในลุ่มน้ำปากพนังเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม
และระบบนิเวศ

ชื่อนักวิจัย : นพรัตน์ เศรษฐกุล¹, เอกชัย เอกทัศน์², พงศ์ธร บรรณโศภิษฐ์³, ชยุตม์ สุขทิพย์⁴,
ปรีชา วิทย์พันธ์⁵, จีรศักดิ์ แสงศรี⁶, พรชัย คชภักดี⁷, ดาริน รุ่งกลิ่น⁸
^{1,8} สำนักวิศวกรรมศาสตร์และทรัพยากร มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
² ส่วนจัดการต้นน้ำ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ 5 (นครศรีธรรมราช)
³ สถานีวิจัยต้นน้ำศรีวัง สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ 5 (นครศรีธรรมราช)
⁴ หน่วยจัดการต้นน้ำปากพนัง ส่วนจัดการต้นน้ำ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 5
(นครศรีธรรมราช)
^{5,6} อุทยานแห่งชาติน้ำตกโยง สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ 5 (นครศรีธรรมราช)
⁷ อุทยานแห่งชาติเขาลง สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ 5 (นครศรีธรรมราช)

E-mail Address : snoppara@wu.ac.th

ระยะเวลาโครงการ : ตุลาคม 2549 - มีนาคม 2550

การศึกษาการจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำในลุ่มน้ำปากพนังเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ ดำเนิน
การศึกษาในเรื่องสถานภาพ และการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าต้นน้ำของลุ่มน้ำปากพนัง เพื่อเป็นการ
เสนอแนะแนวทางการจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ ผลการศึกษาพบว่า

สถานภาพพื้นที่ป่าต้นน้ำในปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อนุรักษ์ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ กรม
อุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและ พันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเมื่อพิจารณาจากปี 2533 มี
พื้นที่ป่าสมบูรณ์ 122,418 ไร่ ปี 2543 มีพื้นที่ป่าสมบูรณ์ 86,052 ไร่ และปี 2545 มีพื้นที่ป่าสมบูรณ์เพียง 83,110
ไร่ พบว่าพื้นที่ป่าต้นน้ำมีอัตราการลดลงอย่างน่าเป็นห่วงและในอนาคตมีแนวโน้มการลดลงทุกปี ทั้งนี้เนื่องจาก
การเติบโตทางเศรษฐกิจ การเพิ่มขึ้นของประชากร ส่งผลต่อการบุกรุกพื้นที่ในที่ดินของรัฐ

ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณพื้นที่ป่าต้นน้ำของลุ่มน้ำปากพนังในปัจจุบัน โดยภาพรวม
ตอนบนๆของภูเขาหรือที่สูง จะยังคงรักษาสภาพป่าที่ค่อนข้างสมบูรณ์ และเป็นแหล่งต้นน้ำสำคัญของพื้นที่ ส่วน
ตอนกลางและตอนล่าง ราษฎรจะมีการบุกรุกเข้าไปใช้ประโยชน์หลากหลาย จากการจำแนกการใช้ประโยชน์
ที่ดินในบริเวณในพื้นที่ป่าต้นน้ำของลุ่มน้ำปากพนัง

แนวทางการจัดการเพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าต้นน้ำ จากการตรวจสอบการใช้ที่ดินและป่าต้นน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ
ปากพนัง และจัดเวทีเสวนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำทุกครั้ง ได้ข้อสรุปว่า จะต้องมีการประสานความ
ร่วมมือทุกภาคส่วน ทั้งเจ้าหน้าที่รับ ราษฎร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการสนับสนุนจาก

สถาบันการศึกษา เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา และมีการจัดตั้งเครือข่ายเพื่อดูแลป่าต้นน้ำอย่างยั่งยืน เป็นพลังเพื่อ
การจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำ อย่างเป็นระบบ และยั่งยืน

คำหลัก: ป่าต้นน้ำ, ลุ่มน้ำชั้น 1 และชั้น 2, เครือข่ายอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ

Abstract

Project Title : Geographic Information System of Pak Panang Basin :
The Management of Watershed Forest of Pak Panag Basin for
Environmental and Ecosystem Conservation.

Investigators : Nopparat Settakul¹, Eakkachai Eakkatat², Phongtorn Bannasopits³,
Chayut Sookthip⁴, Preecha Vitthayapan⁵, Jeerasak Sangsri⁵, Pornchai
Kotchapakdee⁷, Darin Rungklin⁸

^{1,8} School of Engineering and Resources Management, Walailak
University

² Watershed Management Section, The 5th Conservation
Administration Office(Nakornsrihammarat)

³ Keereewong Watershed Research Station, The 5th Conservation
Administration Office(Nakornsrihammarat)

⁴ Pak Panang Watershed Management Unit, Watershed Section, The
5th Conservation Administration Office(Nakornsrihammarat)

^{5,6} Namtokyong National Park, The 5th Conservation Administration
Office(Nakornsrihammarat)

⁷ Kaoluang National Park, The 5th Conservation Administration
Office(Nakornsrihammarat)

E-mail Address : snoppara@wu.ac.th

Project Period : October 2006 – March 2007

The study on the management of the watershed forest of Pak Panang Basin for environmental and ecological system conservation covers and based on current physical status and land use purposes. This study implements the possibility for watershed management, environmental and ecosystem conservation. From the study can be concluded as follows:

Most of recent watershed forest locates in the national conservation park of the National Reservation and Wildlife Department, Ministry of National Natural Resources and Environment. The official report reveals remarkable decrease the rich of watershed forest year by year. The rich of watershed forest decreased from 122,418 rai in 1990 to

86,052 rai in 2000 and remaining only 83,110 rai in 2002. The area of watershed forest is remarkably decreased and the potential ratio of invasion seems to be increasing as the proportion of regional economic and population growth.

The upper level of watershed forest and higher terrain level still be in good condition, and dominate the important water resource of Pak Panang Basin, while on the middle and lower levels of watershed forests are invaded by some local people for agricultural purposes. Those are evidences from land use identified over the watershed forest in this area.

From seminars with local institutes, local networks and local governments around these areas six times individually to share ideas and recommendations to maintain and increase areas of the watershed forests. The conclusions direct to the close cooperation among the national park officers, local inhabitants and local governments with supporting from educational institutes. If all will work together, the problems of watershed forest will be decreased. Then, establish powerful network foundations as the teams to develop sustainable program for the watershed forest management.

Key words : Watershed forest, watershed level 1 and 2, networks on watershed forest